

טים שלנו שיתמחה בחוק זה, הכוונה והתקופה הן, שאם בית-המשפט יהיה מורכב משופט אחד, יתמחה אחד מן השופטים שלנו או שנים מהם, ואחר-כך יוכל לשבת ול" דון אחד מהם מתוך ידיעת החוק, אולם למעשה יש להניח שברוב המקרים, אם לא בכל המקרים, ישבו שלושה די"י גים, אלא ששנים מהם לא יהיה להם סטאטוס של שופט, אלא מה שהחוק קורא : "יועצים" (אסיטורס בלע"ז). אלה יהיו אנשים שיש להם מומחיות רבה בכל השאלות הטכניות הנוגעות לענינים שיעמדו לבידור, והם יוכלו לתת לשופט חוות-דעת כמומחים שמומנים אוחם להעיד, הם ישבו יחד עם השופט כאשר הוא דן ומשתדל לסכם את העדויות, אלא לא תהיה להם רשות להשתתף בעצם ההחלטה, אולם השופט יוכל לנצל את ידיעותיהם הרבות כדי לפסוק פסקדין נכון.

אם נקבע שלושה שופטים, קשה יהיה — כפי שחבר-הכנסת קליבנוב אמר בעצמו — למצוא שופט אחד מומחה, ואין איפוא מקווה הוא, שנמצא שלושה שופטים מומחים ? אם יהיה שופט דיין אחד, הרי יוכל לצרף אליו תמיד שני יועצים ולמעשה ישבו שלושה אנשים, אבל לא כל השלושה יחליטו בענין, אלא אחד, שיתמחה בחוק, ושנים שיהיו מומחים לגופם של הענינים. זה עלול להביא לדין צדק יותר מובטח מאשר נטיל על שלושה שופטים סתם לשבת ולדון בענינים כאלה.

לכן עם כל הכבוד למתווכחים, אני סבור שצדקנו כאשר הצענו שבית-המשפט יהיה מורכב משופט יחיד אשר ייעזר על-ידי שני יועצים מומחים.

אשר לדברי חבר-הכנסת חת על הערעור, אין זה נכון, בכלי-אופן לא לגמרי נכון, כי כאן יש חידוש, הואיל ואף-על-פי שבימי המאנדאט לא היה ערעור שבזכות, היתה אפשרות למתדיין לפנות למועצת המלך ולבקש רשות לערעור, והוא יכול היה ברשות לערער לפני מועצת המלך, וזו היתה פרוצדורה רבה יותר ארוכה מאשר ערעור ישיר כפי שאנו מציעים. ואין זה נכון, שנתנית זכות הערעור מבטלת כביכול את הערך של השינוי, כי הגשת הערעור אינה מעכבת באופן אוטומטי את הוצאת פסק הדין לפועל; גם כאשר תהיה זכות ערעור נוכל להגיע להחלטה מהירה, ואפילו להוצאה לפועל מהירה, כי אין מעכבים את ההוצאה לפועל על-ידי הגשת הערעור, אלא שיש זכות לבית-הדין לערעורים במקרה שימצא לנכון לעכב את ההוצאה לפועל, נגד בטחונות מסויימים בערב-בית. אולם הגשת הערעור עצמה אינה מעכבת את ההוצאה לפועל של פסקי-הדין, ולכן נשיג כאן את המ

טרה של החלטה מהירה, שלא תפריע לאניות להפליג במקרים מסויימים.

כמ"כ אינה נראית לי הערתו בנוגע לשלושה רשמיים. אין זה בא אלא להקל על הציבור. אין טעם להכריח תובע בתל-אביב לנסוע לחיפה להגיש את תביעתו, אם הענין נוגע לו בתל-אביב. הוא יוכל להגיש את תביעתו בבית המשפט בתל-אביב, שידאג להעביר את הנדון מיד לבית-המשפט לימאות בחיפה. וגם אין צורך למנות רשם מיוחד בבית-המשפט בתל-אביב או בירושלים, כי הרשם הרגיל יוכל לשמש גם רשם לעניני בית-המשפט לימאות.

עוד משפט אחד לגבי דברי חבר-הכנסת רוזן, ירשה גא לי להעיר: הסיבה שבימי המאנדאט קבעו את בירור הדין לפני שופט יחיד בירושלים, משום שהיו חרדים לגורלן של אניות בריטיות. פתרו שהענינים האלה יגעו בעיקר באניות בריטיות, ולכן, בדרך כלל, ישב כשופט יחיד וקרה-שופטים שהיה בריטי, וזאת היתה הסיבה האמיתית שעשו זאת. לנו לא נחזיק כמוזן דבר כזה. להיפך.

אשר לחוק הימאות, הרי יכול אני לומר לחבר-הכנסת רוזן, שבהיותו שר-התחבורה השקענו עמל בהכנת החוק הזה. זהו חוק מסובך מאד וארוך מאד, וכאשר יצאתי מתפקידי שם, היה החוק כמעט מוכן, ואני מצטער באמת שלא התפנית להחיש את גמר ההכנות, ואעשה זאת. אני מקווה שנוכל להגיש לכנסת את חוק הימאות — לא אני בקרוב, כי גם בריקת הצעת החוק תימשך בזה דאי חדשים אחרים — אבל אני מקווה, שתוך חודשים אחדים נוכל להגיש לכנסת חוק-ימאות שלם, אשר יהיה ראוי לתפקיד שחוק כזה צריך למלא בחיינו הכלכליים.

היו"ר י. סרלין :
נצביע.

ה צ ב ע ה

הצעה להעביר את חוק בית-המשפט לימאות, תשי"ב — 1952 לוועדת החוקה, חוק ומשפט נתקבלה.

היו"ר י. סרלין :

אני רואה שאין התנגדות להעביר את החוק הזה — חוק בית-המשפט לימאות — לוועדת החוקה, חוק ומשפט, ואני קובע שהחוק הזה הועבר לוועדת החוקה, חוק ומשפט.

ד. התכנית הכלכלית החדשה

הודעת ראש-הממשלה

להיפך. כל אלה הולכים ומתרחשים לעינינו, לפחות לעיני כל מי שיש לו עיניים לראות, זה כארבע שנים, ואינני יודע שום מקום אחר בעולם ושוב זמן אחר בהיסטוריה, שבהם נתקפלו חידושים ומהפכות וישועות והפתעות כה מרובים, בשטח ובזמן כה מצומצם, כאשר קרה הדבר בשטח המיצער של מדינת ישראל ובזמן הקצר של קיומה.

גידול עצום ומהיר של האוכלוסין בתהליך המופלא של קיבוץ-גלויות, נוסף על הריבוי הטבעי; חיווק ותגבורת כושר הבטחון של המדינה בכוח אדם, בשכלול

היו"ר י. סרלין :

אנו עוברים לסעיף הבא : הודעת הממשלה על עניני משק וכספים. רשות-הדיבור לראש-הממשלה.

ראש-הממשלה ד. בן-גוריון :

אדוני היו"ר, כנסת נבכדה !

אומר מיד : אין אני מתכוון הפעם לבשר ישועות ונחמות קלות ומהירות, אף לא להפתיע אתכם בחידושים וגילויים שלא ידעתם. גם אינני בא להציע תיקונים מהפכניים, לא באשר לא יתכנו ישועות ומהפכות וחידושים —

הגופני, — הפך לגורם מרכזי במיוזג הגלויות, בהנחלת הלשון לדור הצעיל ובהבראת הנוער, ובהקניית ערכי הח' לוציות, אהבת המולדת, רוח הגבורה וחברות אנושית לרבות עולים מכל קצווי הגולה.

בשבעים השנים של התשיבותנו שקדמו למדינה הקימונו פחות מ-300 ישובים והגענו לעיבוד של חצי מיליון דונם קרקע. בפחות מארבע שנים שלאחר ייסוד המדינה הכפלנו מספר הישובים החקלאיים, ואנו מעב" דים כבר 3,900,000 דונם קרקע, מהם חצי מיליון דונם מעובד על-ידי תושבינו הערביים. מפעל חקלאי אדיר זה, אולי המפעל הקונסטרוקטיבי הגדול ביותר של העם הי' הודי בדורנו, בוצע על-ידי יהודי תימן, מרוקו, בבל, טורקיה, טוניס, מצרים, מזרח אירופה, יחד עם חלוצים מאנ" גליה, אמריקה, ארגנטינה, דרום-אפריקה וארצות מערב אירופה.

בכל ימי שלטון המאנדאט, למעלה מ-30 שנה, ניטעו בארץ על-ידי הקרן הקימת לישראל וממשלת המאנדאט ופרטים 12 מיליון עצים על שטח של בערך 60 אלף דונם בפחות מ-4 שנים של המדינה ניטעו על-ידי הקרן הקימת לישראל, הצבא, הממשלה ופרטים 25 מיליון עצים על שטח בערך של 125 אלף דונם.

בנוסף הקמת המדינה היו בארץ כ-700 טרקטורים, מאז נוספו כ-4 אלפים, 200 עשרים אלף דונם נוספים הובאו תחת השקאה, זאת אומרת בפחות מ-4 שנים הוכפל שטח ההשקאה בארץ, שטח הירקות והמססוא עלה מ-104 אלף דונם עד קרוב ל-340 אלף דונם.

הוקמו 75 אלף יחידות שיכון קבועות לעולים יעוד 57 אלף יחידות ארעיות, בסך-הכל 132 אלף יחידות דיוור שעלו 72 מיליון ל"י.

נסללו 550 ק"מ כבישים חדשים בגליל, בעמק החוף, בדרך לירושלים, בגב, והכבישים הישנים באורך של למעלה מ-500 ק"מ הורחבו ושופצו. וישראל היא אחת הארצות המעטות המצטיינות בטיב כבישיה ודרכיה.

נמל חיפה קלט בשנת 1951 1,320,000 טונות יבוא במקום 236,000 טונות בשנת 1948, יותר מפי חמישה. שדה התעופה בלוד הנפך למרכז בינלאומי של התעופה. בשנת 1949 נתחו בשדה זה מטוסים, מספרם הוכי פל בשנת 1951 והגיע ל-3300. מספר הנוסעים במטוסים הישראליים עלה מ-2,500 בשנת 1949 עד 31,000 בשנת 1951. הצי המסחרי הישראלי שמנה בשנת 1948 4 אניות עם נפח של 6,000 טון ו-100 עובדים הגיע בסוף 1951 ל-34 אניות עם נפח של 120,000 טון ו-1,200 עובדים.

גדלה והתפתחה בקצב מהיר החורשת והמלאכה. מס' פר המפרנסים בחורשת ובמלאכה היה בסוף 1949 — 80,000 בסוף 1951 — 119,000. הוקמו והולכים ומוקמים תעשיות יסוד המחזקות בטחונה של המדינה ומציעדות אותה לק" ראת עצמאות כלכלית. הוקמו ומוקמים בתי-חרושת למ" כוניות, לצמיגים, לצינורות, לזבלים, לרפואות, לסלאס" טיקה, לתחרי נפק, למתכת, לעץ, לארג, לתרכיזים, לשו" קולוד, לזכוכית, לכלי בית ועוד.

מיסוד המדינה הובאו לארץ מכוונות לתעשייה בשו"י של 26 מיליון ורבע ל"י. חלק גדול של בתי-חרושת שלנו אינם נופלים בציונם מבתי-חרושת המתוקנים בארצות-הב" רית. כ-28 החדשים הראשונים להקמת המדינה הוקמו 2250 מפעלי חרושת שהעסיקו 15,400 פועלים (מתכת, עץ, טקסטיל, מוון, הלבהש). מהם 26 העסיקו יותר מ-50 פועלים כל אחד, 5 — יותר ממאה פועלים כל אחד.

האימון והארגון, בריבוי הזיון והציוד, בהפעמת הרוח החלוצית, בהעלאת ערכי הרוח והגבורה בצבא; קצב הפיתוח הבלתי רגיל; הרחבה רבתי של שטח החקלאות בהשקאה ובלא השקאה; הקמת ישובים חדשים וביצור הישנים; גיוון ענפי משק וריבוי הנטיעות בכל פינות המ" דינה; הגדלת האיננוטר החי והדומם; גילוי מקורות מים חדשים במרחבי הנגב והפרכת השממה; מסעל כביר וקדחתני של בנין וסלילה בכל רחבי הארץ; שיכון רב" בות עולים וותיקים; שכלול התחבורה; העשרת המדינה בכלי-רכב, מטוסים וספינות; הרחבה מתמדת של החרושת והמלאכה; יבוא רב-ממדים של ציוד תעשייתי משוכלל וחדש; גילוי ארצות-שבע חדשים וניצולם; הגדלה מהירה של ייצור כוח חשמלי; יבוא שופע של מכוונות ומכשירים לכל ענפי המשק; שיפור שירותי החינוך והבריאות; הנ" חלת הלשון להמוני עולים וכמו-כן הכשרתם להתשיבות, לעבודה, למלאכה ולחיים ממלכתיים עצמאיים; הגדלה בלתי פוסקת של ההכנסה הלאומית, ריבוי מתמיד של מסרי המפרנסים בכל ענפי החקלאות, החרושת, הבנין, התחבורה והשירותים; עליית הפקדונות בבנקים ובקר" פות האשראי; משיכת הון מחו"ל ממקורות יהודיים ובינ" לאומיים; הפעלת העם היהודי בתפוצות ושיתופם בבנין המדינה ובקליטת העליה בממדים ובדרכים אשר לא הסכנו עצמם עד כה; פעילות ויצירה גיושה ומבורכת בשטח הספ" רות, האמנות והמדע, והופעה בלתי רגילה של ספרים וכתבי-עת ההולמת עם גדול מאתנו פי כמה במספרו.

רק שלוש שנים ותשעה חדשים — פחות יום אחד — עברו מאז קמה המדינה. מנינו או 650 אלף נפש. כאשר התייצבה הממשלה הנבחרת הראשונה לפני הכנסת בתח" לת מרס 1949, הציגה את הכפלת הישוב במשך 4 שנים כמשימה המרכזית של המדינה והעם. והיו רבים שלא הא" מינו באפשרות הדבר. הדבר הזה נעשה במשך שלוש שנים. מאז ייסוד המדינה עד סוף דצמבר 1951 העלינו 684,275 עולים יהודים, והריבוי הטבעי אף הוא היה כ-100 אלף (97,208). זאת אומרת שבמשך שלוש שנים ושבעה חדשים גדל הישוב פי 120%.

מאז תום הקרבות במלחמת השחרור עלה ונתחזק צבא ההגנה לישראל בארגונו, באימונו, בזיונו וציודו והג"י דול והחיוק חל גם על חילות היבשה וגם על חיל האויר והים.

החידוש הנועז שנראה לרבים דמיוני ואוטופיסטי, לעשות הצבא לבית-היוצר של גוער חלוצי לוחם, קם ויהי. אלפי נערים ונערות, בני ארץ והעולים, קיבלו בצבא הכשרה חקלאית. חיל נח"ל הוכיח וכלתו החינוכית וערכו החלוצי, ונעשה לכוח הראשי בהפרכת השממה וביישובי-הספר המסוכנים.

כבר הוקמו על-ידי נח"ל, שנוסד לפי חוק שירות" הבטחון רק לפני שנתיים, 15 ישובים, לרוב ישובי-ספר בדרום המערבי ובצפון המזרחי. ישובים אלה מהווים שלשלת בטחון של פלדה אנושית בגבולות התורפה. הולכים ומוקמים ישובים ראשונים של נח"ל בערבה ובק" צות הנגב, בקרבת אילת ועל חוף ים-המלח.

בעקבות נח"ל הולך גדנ"ע, — גדודי הנוער המת" חנכים על-ידי הצבא. חוות גדנ"ע בבאר-אורה, במרהק 20 ק"מ צפונה מאילת, היא אחת האגדות המופלאות ביותר שהתגשמו בחיים.

צבא ההגנה לישראל בפעולתו החינוכית והארגונית, במסודות ההכשרה החקלאית של נח"ל וגדנ"ע ובאימונו

עמוקות ביותר בגורל עם ואדם. לא מהפכה של משטר ושלטון הנוגעת למעשה למעטים, אלא למהפכה עמוקה במהותו ובטבעו של האדם היהודי העולה ארצה.

אב'קאדם יהודי שחי בנכר, בתלות, בנדודים, בשע"בוד, כשהוא תלוי על בלימה וחייו תלויים לו מנגד — מתגבש בהתכנסו במולדתו לחטיבה ממלכתית עצמאית, מעורה ומושרשת בעברה הגדול הצמודה לתווך אחרית הימים של גאולה לאומית ואנושית.

גמולי עבודה וקרע, מנותקים ממקורות הטבע ות"לוישים מעמפי כלכלה ראשוניים, הם תזורים לארצם ונ"פכיים לעובדי אדמה, פועלי מכרות, חרושת, גמל וים, רכבת ותחבורה אווירית, ויוצרים מחדש מסד חששי ועצ"מאי של כלכלה לאומית רבת ענפים ועמוקת שרשיים. כלולי שפה ורועים בכרמי תרבות זרים, תלושים ממקורות הרוח הישראלים ומלשון עמם וספרותו, מחדשים שבי ציון שפת הנביאים, והלשון המושתקת מאות ואלפים בשנים, געשית שוב לשון הדיבור של קיבוצי הגלילות, ועל גזע התרבות העברית הקדומה צומח נוף של תרבות עברית חדשה ספוגה ערכי יהדות ואנושיות ללא כל מחיצה וקרע בין אדם והיהודי.

האדם היהודי בישראל משתנה ומתחדש בהרגשתו הפנימית, בכושר מעשהו ויצירתו, בהכרתו היהודית וה"אנושית, בהתעצמותו החמרית והרוחנית, בויקתו לעמו, לעברו, לעתידו, בהשתרשותו בקרקע מולדתו ובהשתח"רתו מתלות בכוחות זרים, עיוניים.

מהפכת-אדם זו קשה למצוא דוגמתה, והיא חלה על כל שבי הגולה, בין אלה שבאו מארצות אירופה ואמ"ריקה ובין אלה שבאו מארצות אסיה ואפריקה.

עמוקה ושרשית במיוחד היא מהפכת הבת והאשה העברית החוזרת למולדת מגישאות ארצות האיסלם. השפ"לת כבוד האדם באם, באשתי'איש, בבת — ההוונה באר"צות הנחשלות והירודות — פוסקת עם דרוך רגל העולה העברית על אדמת המולדת.

ונשי ישראל מתמים, בבל, פרס ומרוקו כנשי ישראל מפולין, גרמניה דרום-אפריקה וארצות-הברית הן אורח"יות בנות-חורין ושנות זכויות במדינת-ישראל, וכל שדות הפעולה בעבודה, בתרבות, בחינוך, במדע, בצבא, בהנה"לה, בשלטון, — פתוחים לפניהם במידה לא פחותה מאשר לפני אחיהן וחבריהן.

ומהפכת-אדם עמוקה ויסודית זו, המעלה ערכי החב"רה, העבודה, התרבות, המשק, המדינה, החיל, הכוח והרוח — כרוכה במהפכה-טבע עמוקה ויסודית, המשנה נופה של הארץ, החושפת גנויה ואוצרותיה הכמוסים ומקר"ממת הריסותיה, ומעלה תנובתה ופריונה ומחזירה עט"רת הודה והדרה לישנה.

שלטון זר ובעלים נכרים חצרו ידיהם של מחונני המולדת ומקומי הריסותיה במשך שבעים שנה. רק עם הקמת מדינת-ישראל הוסרו הכללים הזרים, — מעתה אין עוד כל מעצור ועיכוב להפריח השממה ולקומם הרי"סותיה; ולנוער המעפיל והחלוצי בישראל נפתחו אפ"שרויות של מעשי בראשית אדירים, כאשר הן מזדמנות אך בתקופות נדירות בתולדות האנושיות — לעמים מיישבים ארצות חדשות.

התפקיד שהוטל על מדינה זו ועל דורנו, הוא לפתח ולטפח האוצרות הגנויים גם בחיק האדמה וגם בנפש העם. בתקופה קצרה זו של קיום המדינה נעשה "פיתוח"

מאו הוקם מרכז ההשקעות במאוס 1950 עד סוף 1951, זאת אומרת במשך 21 חודש אושרו עוד 650 מ"פ"עלים חדשים, שהונם המושקע מגיע לסכום של 84,000,000 ל"י; 129 מפעלים מאושרים שהונם מגיע למעלה מ"20,000,000 ל"י כבר החלו בייצור, ועוד 67 מפעלים הוש"לם בנינם ויתחילו לייצר בקרוב.

מסוף 1948 ועד סוף 1951 גדלה ההכנסה הלאומית מ"150,000,000 ל"י עד 440,000,000 ל"י; מספר המפרנסים עלה מ"200,000 עד 510,000.

מחקרים שנעשו עליידי כוחות המדע של המדינה, הצבאיים והציביליים, גילו שאין ארצנו כה ענייה ודלה כאשר חשבו רבים, גם מבין חוקרי הארץ הוותיקים. גר"לינו בערבות-הנגב אוצרות טבעיים, אשר אם ינוצלו במ"לואם ישנו גורל הארץ, והמחקר עדיין בראשיתו. נתגלו אוצרות עשירים של פוספאט והתחלנו בניצולם בתעש"ייה הפנימית, וייתכן שנוכל לפתח יצוא רב-ערך של נחו"ש, מנגן, קאלוין, גפרית ועוד. יש בארץ עפרות ברזל, אך לא ברור עדיין כושר ניצולן הכלכלי. יש יסוד להניח, לפי דעת מומחים מבני הארץ ובני חוץ-לארץ, שבתוך האדמה נמצאים אוצרות טבעיים אחרים עוד יותר חשובים.

אם כי לא בשנה אחת או בשנתיים נגיע לעצמאות כל"כלית מלאה, ונוכל לאזן היבוא והיצוא שלנו, כשישובנו הולך וגדל, הרי אין כל ספק שאם נמשיך במפעל הפיתוח החקלאי והחרשתי, ונמצא האמצעים הדרושים לכך, בק"צב ובממדים שפעלו עד כה, נתקרב במספר שנים לחוף"מבטחים של כלכלה יציבה ואיתנה.

הגדולות והנצורות אשר התרחשו בשנים מעטות אלה לא הצטמצמו בריבוי האוכלוסין ובהרחבת המשק; קי"בוץ-הגלילות העמיד לפנינו בעיה חמורה ומסוכנת של מיווג הגלילות, ובשטח זה חוללו האולפנים, אשר נערכו לעולים, צבא-הגנה-לישראל, ובתי-ספר היסודיים והבי"וונים — נפלאות.

בשנת 1948/49 למדו בבתי-הספר היסודיים 86,857 תלמידים יהודיים, ו"6,766 תלמידים ערביים; השנה לומ"דים בבתי-הספר למעלה מ"180,000 תלמידים יהודיים ול"מעלה מ"23,000 תלמידים ערביים. מספר התלמידים בב"תי-הספר הבינוניים עלה מ"11,596 בשנת 1948 עד ל"16,017 בשנה זו; בבתי-הספר המקצועיים למרו 2155 תל"מידים בשנת 1948, השנה לומדים 9539 תלמידים. התק"ציב לחינוך גדל מ"595,000 ל"י בשנת 1948/49 עד ל"8,280,115 ל"י בשנה זו.

למרות הצמצומים וההגבלות שהצנע הטיל עלינו גם בשטח התזונה נפתחה במשך 3 שנים אלה תמורת התי"גוקות מ"51.7 ל"1000 בשנת 1949, ל"46.5 ל"1000 בשנת 1950 ועד ל"39 ל"1000 בשנת 1951. תקציב הבריאות אשר הגיע בשנת 1948 לפחות ממיליון ל"י הגיע השנה לסכום של 6,136,000 ל"י.

הדברים הגדולים והמופלאים המתרחשים בישראל מאז קמה המדינה אין למדוד ולשקול אך ורק במספר האנשים, במנין הישובים, בכמות ההון, המכוננות, בתי-החרושת, ובתי-הספר. חשובה בלי ספק הכמות שביצירה גדולה זו, אולם חשובה לא פחות האיכות, שאין לבטא אותה במס"פר ובמדידה; כאן מתחוללת תמורה עמוקה ויסודית בחיי המוניים אשר לא תסולא בכל הול ולא תיערך בשום מידה כמותית; אנו עדים כאן לאחת מההפכות המבורכות וה"

ישיבה נ"ה, י"ז שבט תשי"ב (13 פברואר 1952)
— התכנית הכלכלית החדשה (ב'גוריון) —

הצבאי והמדיני — לתקופת "הקטנות", תקופת המאמץ האפור והממושך של בניה משקית וארגון ממלכתי, שאין בו אולי יפעה וברק וגבורה ודאמאטיה, מלבד עמל מפרך, מתמיד ואמץ. — אך כל מי שסבור ש"הקטנות" הנק' בעות מאתנו עכשיו כל פחות חיוניות וקובעות גורל מ"הגדולות" — טועה טעות מרה ומסוכנת. המבחן הכלי והארגוני שנעמד בו עכשיו, אינו נופל בחומרתו ובחשיבותו ממבחן המלחמה, אלא שהוא ממושך ומכמה בחינות קשה יותר."

כבר אז הוצגה עליידי הממשלה הראשונה השאלה: הנוכל לשאת את המעמסה המשולשת של כרסון, עליה גדולה ורמת-חיים גוננת? והגענו לידי הכלה של צנע ולמידה ידועה של פיקוח וקיצוב. אלה עזרו לנו בלי ספק לבצע במשך 3 השנים שעברו מאז (פחות חודש אחד) מפעלי העליה והפיתוח רחבי המידות, והגברת והבטחון אשר ציינית בראשית דבריו.

המצטאות של 3 השנים האחרונות הוכיחה, שהממ' שלה לא הגוימה או בחומרת המבחן הכלכלי והארגוני, ואם כי אנו יכולים לציין כיבושים והישגים רבים וגודל לים — עלינו לראות גם הכשלונות והתקלות, בחלקם מוכרחים שאין להימנע מהם, ובחלקם שיש לזקוף אך ורק לחובתנו, גם לחובת הממשלה וגם לחובת הציבור.

מפעל העליה, הבטחון והפיתוח שביצענו עד כה דרש אמצעים כבירים וענקיים, ועוד י'דרוש. הארץ נתעשרה בשלוש שנים אלה לא רק בכוח אדם — לדעת העושר הדי ציב והיקר ביותר 'על כל חולשותיו וליקוייו — אלא גם בציוד עשיר רב-ערך, בשדות ובבתי-חרושה, בכורש משקי, בנכסי חומר רוח — בתים, משקים, בעלי-ח, כלי-רכב, מכונות, מוסדות חינוך ובריאות וכיוצא באלה. רוב הנכסים האלה וכמו כן כמויות עצומות של חמרי-גלם ומיזן הובאו מן החוץ, ועלו לנו, מאחרי תום המלחמה, כלומר מראשית 1949 ועד סוף 1951 (כלי חודש דימבר, שאין לי מספרים עליו) — בסכום של 295,929,133 לירות, או ב"828.601.572 דולר.

תמורת זאת מכרנו לחוץ-לארץ בתקופת זמן זו פרי תוצרתנו בסכום המצער של 37,437,493 לירות, או 104,824,980 דולר. הפרץ בין היבוא ליצוא הוא למעלה מ-258 מיליון לירות או 732 מיליון דולר, שנתכסה על ידי מגביות, מילות, הענקות והכנסות הון בצורות שונות. חלק גדול של עודף היבוא על היצוא הושקע בנכסי צאץ ברזל של המדינה, באמצעי יצור בתקלות, בחרושת וב'תחבורה, אשר הגדילו כושרה היוצר של המדינה ויתנו פירותיהן בשנים הקרובות, כמה מהם — כבר השנה. בשלוש השנים האחרונות השקיעה הממשלה בפיתוח למעי' לה 186 מיליון ל"י. חלק ניכר של ההבדל בין היבוא והיצוא הושקע בסחורות תצוקות, ואין אנו יכולים לאורך ימים לצרוך יותר מאשר אנו מייצרים, לקנות יותר מאשר אנו מוכרים.

זוהי רק אחת הבעיות שלנו, ולא הבעיה כולה. כי ראשית, אין להגיד עדיין שכל 700 אלף העולים כבר נק' לטו בארץ ונעשו חי נושא עצמו. שנית — העליה נמשכת אך כן מטעמים אובייקטיביים נתמעטה, כאשר עמדתה על עם בכנסת לפני חודשים. אך אם יחולו שינויים בארצות המזרח — ייתכן שנעמוד שוב לפני עליה קטאסטרופאלית כזו של עליית בבל או ארצות אחרות ממין זה.

הממשלה ראתה צורך לגייס הון מן החוץ לסתום

כפול כזה בקצב ובממדים שאין להם דוגמה, באשר ההס' טוריה היהודית דפקה על ראשינו ותבעה: חושו ועשו! והדבר נעשה ונעשה, אבל לא בלי מחיר, ולא בלי מחיר יקר. נדרש מאתנו מאמץ מתוח, ממושך ומתמיד, מאמץ של עבודה ויצירה והצנע לכת. ואם לא נהיה מוכנים להגביר המאמץ, לא רק שהמשך הפעולה לא ייתכן, אלא גם המעשה אשר עשינו עד כה עלול ליהרס ולהתמוטט.

במלחמת השחרור ידע כל איש בישראל — וכל איש בעם ישראל — מה הוא המאמץ הנדרש מאתנו. אולם אין כל הציבור משיג עכשיו דיו שהמערכה שלנו היא משר' לשת — צבאית, מדינית וכלכלית, ואף אחת מהן לא נס' תימה לגמרי ולחלוטין, וכל אחת מהמערכות הללו דור' שת יאמץ ממושך ומתמיד, והן במידה רבה שלובות וכרוכות זו בזו.

אין איש מאתנו יכול להגיד שמלחמת שחרורנו נס' תיימה ב'7 בינואר 1949, כאשר נסתיימה לפי שעה, ועל המדינה מוטל עול כבד של בטחון, שאנו נושאים אותו, פחות או יותר, ברצון ובהבנה.

ברור שהמערכה המדינית שלנו עודה בראשיתה — כמה בעיות חמורות וגורליות שלנו לא נחטכו עדיין בוי' רה הבינלאומית, ומי יודע כמה שנים עוד יוסיפו להס' ריד אותנו ולדרוש מאתנו קרבנות מחים.

אולם יש מערכה אחת שבה אנו עומדים כמעט ברא' שיתה — וזו היא המערכה הכלכלית. מערכה זו היא המ' מושכת והקשה ביותר; אם המערכה המדינית תתנהלת בעיקר עליידי נבחרים ונציגים — בכנסת, באו"ם, בבי' רות העולם, בעתונות, בדעת-קהל — והמערכה הצבאית, נופל עולה וכבדה בעיקר על הנוער החלוצי והלוחם שלנו, הרי המערכה הכלכלית, כל אחד מאתנו, בלי יוצא מן הכלל, איש ואשה, זקן ונער, תושב עיר וכפר, כל מק' צוע, כל סוג ומעמד שותף לה יום בכל הליכות החי' יים, בטיב העבודה, במוזנו ובמלבושנו, בהנהלת משקנו הפרטי והכללי, בחוש החסכון, במניעת הבזבוז, ביחסיו איש לחברו וביחס כלונו למדינה, בכורש מלאכתנו, בוי' שרה, ביעילותה, בתשלום המסים, ברישום האמיתי של הכנסות בעל-המקצוע, בחריצות עקרת-היביה, בדיוקנו בזמן ובעוד אלפי דברים. אין כמעט אף תנועה ופעולה אחת הנעשות עליידינו יום יום — שאינה קובעת המעי' רכה הכלכלית שלנו.

יש עוד הבדל בעיקרי ומהותי בין המערכה הצבאית והמדינית לבין המערכה הכלכלית. שתי הראשונות נעשות כולן ובשלמותן ברשות הציבור, על דעתה ותחת הש' גחתה ופיקוחה של המדינה. המערכה הכלכלית במידה גדולה ואולי מכרעת היא בעיקרה וברובה רשות היחיד. עם כל ההתערבות של המדינה בעניני המשק — וכל מדי' נה המדינות מתערבת יותר ויותר בחיי המשק ואינה מס' תפקת עוד כמו בעבר בתפקידי משטרה ומשפט וצבא — הרי התערבות זו היא מוגבלת וצריכה להיות מוגבלת עד כמה שרק אפשר. — המדובר הוא על מדינות דמוקרא' טיות כמדינת ישראל, ורק בשעות-חירום גדלה התערבות המדינה בחיי המשק והפרט, אבל גם אז היא מניחה שטח רחב לרשות היחיד.

כשהתייצבה הממשלה הנבחרת הראשונה לפני הכנ' סה, והדבר היה זמן קצר אחרי תום הקרבות של מלח' מת השחרור, הצהירה, כי "יתכן שאנו עוברים עכשיו מתקופת הגדולות, תקופת עלילות גבורה ונצחון בשטח

אלא במידת המחר. ובתקופה הקרובה עלינו להבטיח מחר צרתנו החקלאית מוזן לפחות ל-2 מיליון תושבים. מוזן מתוצרת הארץ אינו הכרח כלכלי וכספי בלבד — באשר אין לנו הדבקים לקנות מוזן בחוץ — אלא צורך בטחוני ראשוני. אנו נתונים עדיין במצור, ואין כל בסתון שבקרוב ייפסק ההסגר שהטילו עלינו שכנינו; ודרך היס, בשעה זו הדרך היחידה שיש לנו לעולם הרחב והידידות, עלול להשתבש, ועצם קיומנו הפיסי יהא תלוי יום במוזן שנצליח להוציא מאדמתנו.

המשיכה לעבודת האדמה של חלוצינו מלפני יותר מ-70 שנה ועד היום הזה, היתה פרי חוש היסטורי עמוק, כי שום עצמאות לא תיכחן ולא תהיה בתקימא אם אין קרקע תחת הרגליים, ואם אין הקרקע מספיק המצרך הראשוני לקיומו הביולוגי של העם — לחם חוקו.

הממשלה רואה חובה ראשונית לעצמה לעודד ול- המריץ הפיתוח החקלאי והתוצרת החקלאית, להפנות הער לים לכפר ולהכשיר הורו הצעיר לעבודת האדמה; — ומשרד-החקלאות עושה כל הסידורים הדרושים להגדיל תוצרת החיטה והשיפון השנה מ-13 אלף טון בשנת תשי"א למעלה מ-35 אלף טון בשנה זו; גרעיני מספוא, שעורה, שיבולת שועל, תירס ודורה מ-33,700 טון בתשי"א ל-125,000 טון השנה; טקניות לגרעינים מ-1,000 טון ל-10,000 טון; גרעיני שמן מ-2,500 טון ל-10,000 טון; ירקות מ-145,000 טון ל-255,000 טון; תפוחי-אדמה מ-36,000 טון ל-53,000 טון. אנו מתחילים לגדל השנה סלק סוכר בכמות של 10,000 טון, ושטח ההשקאה יגדל ב-100,000 דונם. כל השטח המעובד יתרחב השנה בחצי מיליון דונם.

עד קום המדינה היו 18,000 יחידות משק בהתיישבות העובדת והפרטית (מתוך לפרדסנות), בראשית תשי"ב הגיע מספר היחידות היהודיות ל-41,000. בסקטור הערבי יש כ-15,000 יחידות. בשנה זו נעשים מאמצים להוסיף 5,000 יחידות משק חדשות.

גם אם תכניות אלה יבוצעו השנה, נהיה רחוקים עדיין מאספקת מוזן מלאה לישובנו מתוצרת הארץ. מפני זה החליטה הממשלה להעדיף יבוא של מיצרכי מוזן חירי ניים ומצרכים הדרושים לייצור מוזן ולהרחבת החקלאות מישראל, זאת אומרת צינורות, זבלים, זרעונים, וכדומה, על כל יבוא אחר.

יש לנו יסוד להניח שבתוך שנתיים נייצר בארץ כל הזבלים החימיים הדרושים לחקלאותנו המתרחבת, ומטבע' חוץ שיידרש למלא מחסור הלחם ומצרכי מוזן אחרים שלא נייצר די צרכנו יתכסה ביצוא חקלאי שילך ויגדל, יצוא הדירים, בנות, ינות, מיצים, שימורי ירקות וכדומה. גם גידול הטבאק שאנחנו מרחיבים וצמיח סיבים יחסכו לנו בשנים הבאות הרבה מטבע-חוץ. לפני שנה נורעו אלף דונם פשתה וסיבים. השנה נורעו 5000 דונם, והולך ומקם בית-חרושת נסיוני לעיבוד הפשתה. התחלנו בפעם הרא- שונה בגידול סלק-סוכר על שטח של 8000 דונם. מקווים שתוך שנתיים יוקם בית-חרושת לסוכר ונצטרך להגדיל שטח הסלק ל-80—90 אלף דונם. לפי שעה נשתמש בסלק ליצירת כוהל. התחלנו לפני שנה במועד טבאק וירגיניה על שטח של 600 דונם. השנה יגדל השטח עד 2000 דונם, ויש סיכוי שנוכל לספק בקרוב כל הטבאק ממיזן וירגיניה, ונחסוך סכומים ניכרים במטבע-חוץ.

האדמה אינה רק מקור מוזן בלבד. בעצם, כל המצר כים שלנו מקורם מן האדמה.

הפרץ הרחב שבין היבוא והיצוא, פרץ שהיה נעוץ בש' לוושה גורמים, שלא בנקל ולא במהרה נסלקם לגמרי:

(א) צרכי הבסתון המרובים של מדינתנו הקטנה, אשר לא אעמוד עליהם עכשיו;

(ב) הוצאות היסוד הרבות לארגון המדינה ופיתוח הארץ, כי מדינה חדשה חייבת לעשות מעשי בראשית בזמן קצר, מה שבמדינות עתיקות נעשה והולך במשך הרבה דורות;

(ג) וזה העיקר — קליטת מאות אלפי עולים מחוסיי אמצעים בזמן קצר ובממדים שאין דומה להם בשום ארץ אחרת.

לא יכולנו לקבל העצות הקלות שניתנו לנו מצד אחד, להתפרנס אך ורק מהאמצעים הפנימיים עלידי הפ' קעה והחרמה וכדומה, כי אין הבור מתמלא מחולייתו. הטרקטורים והמכונות וכלי הרכב והעצים והברזל והחיטה והסוכר וחמרי-הגלם והאניות והמטוסים והדלק והצינר רות והמוון דברים אחרים שהיינו צריכים להם להזנת התושבים הוותיקים והחדשים, לשיכונם, ליישובם, להעס' קתם בעבודה פוריה, אין להשיג בארץ עלידי שום החר' מות והפקעות, אלא יש לרכוש בחוץ-לארץ בטבין ותקיליו שאינם ברשותנו. לא יכולנו לקבל גם העצות הטובות שניתנו לנו מצד שני, להשליך יחבנו על הון פרטי מחוץ לארץ, המצפה כאילו רק לשעת כושר ולמשטר נוח על מנת שישתפר ארצה כשפע תועפות. לא מצאנו בימינו אף ארץ אחת אשר הון זר זורם אליה בכמויות כאלה, אם כי בכמה מארצות אחרות המשטר אשר יוצעונו מן הסוג השני נושאים אליו נפשמ.

ראינו משום כך צורך לגייס ולהפעיל עזרת העם היהודי מצד אחד ועזרת ידידים בינלאומיים מצד שני, ואם כי מאמצים אלה כותרו בהצלחה לא מעטה, והשגנו בדרך זו מאות מיליונים דולארים שעמדו לנו במידה רבה בדוח' קנו, הרי הפרץ נשאר בעינו, גם לאחר שקיבלנו מאמצים נוספים מן החוץ; ומפרץ זה נובעת האינפלציה עם כל תופעות הלויי שלה ועם כל הסכנות המוסריות והחמריות הכרוכות בה, הן למדינה, הן למפעל שלנו והן לציבור הרחב.

אין אדם צריך להיתפס לגזומאות משחירות ומבהילות הנפוצות בשגגה או בזדון עלידי חוגים שונים, שאין לי כל ענין לפרש בשמם — למען יראה כל חומר המצב שבו אנו נתונים בחזית הכלכלית; מאידך גיסא, אין אדם צריך להאמין בנסים למען יהיה סמוך ובטוח שיש ביכולתנו, אם נרצה בכך, להתגבר על הקושי, אם כי התברורו זו תד' רוש מאמצים מתוחים וממושכים לא לשנה ולא לשנתיים, והמאמצים האלה יידרשו לא רק מהשלטונות — מהממ' שלה, מהמכנסת, מהמנגון המלכתי — אלא מכלל האור' חים; הפועלים, החקלאים, בעל-המלאכה, בעל-היתעשיה, הסוחרים, עקרות-הבית, המקצועות החופשיים; מאמצי יצור, עבודה, יעילות, חסכון, צנע.

המטרה שהצגנו לעצמנו בשטח המשקי והכספי; עז' מאות כלכלית — אינה בשמים. היא באדמה שמתחת לרגלינו, והיא בתוכנו אנו; ברצוננו ובנאמנותנו לעצמנו וליעודנו.

עלינו קודם כל להבטיח מוזנו — מתוצרת אדמתנו. הרחבנו בצעדי ענק, בהשוואה למפעלנו החקלאי מלפני המדינה, הייצור החקלאי; אולם פנינו לא לעבר אלא לע' תיד; אנו מוכרחים להעריך מעשינו לא במידת האומול

ציב, על מיליונים פנימיים ועל אמצעים שיתקבלו מחוץ לארץ, אם בתורת הענקה, ואם בתורת מילוה לזמן ארוך. הממשלה תדאג, האשראי ישמש בשורה הראשונה לצרכי הייצור בחקלאות ובתעשייה ולא לתוצרת יתרה. תיאסר מלחמה קפדנית נגד השוק השחור, נגד הברחת מטבע וכל מיני ספסרות המחבלים בערך המטבע ובמשק המדינה.

הממשלה תדאג שיוחש השיפוט בעבירות קשות מסוג זה, ביחוד נגד העבריינים הגדולים.

למען עודד זרם ההון מחוץ לארץ, למען ייצוב המטבע, למען הגברת היצוא של התוצרת החקלאית והתעשייתית ולמען מנוע התייקרות מצרכים חיוניים — תחליט הממשלה לקבוע 3 שיערים ללירה: שער של 2.80 דולר ללירה או שער-דולר ב-375 פרוטה בשביל להסיר ושאר מצרכי מזון חיוניים; שער של דולר ו-40 סנט ללירה לכספי המגביות, לתעריפים, לנציגויות הדיפלומטיות וכן למספר מצרכים כגון: בשר, דגים, קפה, תה, צרכי רפואה, זבלים. שער דולר אחד ללירה למשקיעי הון.

לרגל השינוי בשער החליפין תימנע הממשלה העלאת מחירים על סחורות שנמצאות כבר במלאי. רק אם יוכח שהסחורה נקתה מחדש לפי השער החדש, והמוכר יקבל על כך תעודה מתאימה, יורשה להעלות המחיר במידה המתאימה.

כל משקיע חוץ יורשה להביא ארצה מכונות, ציוד, חמרי בנין, וחמרי-גלם למפעלו המאושר, בלי הקצבת מטבע-חוץ.

עולה או משקיע חוץ יורשה, לפי רשימות יבוא, להביא סחורה אם הוא יצר או סחר בחוץ-לארץ באותה סחורה. תמורת הסחורה המובאת על-ידי משקיע הון מסוג זה תעמוד תחת פיקוח האוצר לשם השקעה בארץ. השער ליבוא זה יהיה לירה הדולר, אולם בעל היבוא לא יצטרך עוד לתת לממשלה דולר תמורת כל דולר ביבוא, כאשר היה הדבר עד כאן, ועדה בינמשרדית ממשלתית תוכל להרשות ליבואן מסוג זה הוצאות שלא תעלינה על 15% מהמחיר. הסחורה הזאת תימכר רק לפי היתר מכירה של הרשות המוסמכת.

בדרכים אלה סבורה הממשלה להקל על זרם הון לארץ בצורת מטבע או סחורה, ותמנע הברחות רכוש ומעשי ספסרות שפגעו קשה במשק ובשער הלירה.

אולם מרכז הכובד של חתירתנו לקראת עצמאות רואה הממשלה בהגברת הייצור, בהרמת התפוקה ובהגדלת היצוא, כאשר הכרונו על כך בקווי היסוד של תכנית הממשלה, שאושרה על-ידי הכנסת בתחילת תשרי שנה זו. הממשלה החליטה על הקמת מכון מיוחד לארגון הייצור ועידודו כשם שהקימונו מרכז להשקעות שהוכיח ברמתו. החלטנו גם על באנק מיוחד ליצוא שיקבל פקדונות במטבע-חוץ וילווה ליצואן מטבע-חוץ לצרכי יצוא.

יצרנים יורשו להביא חמרי-גלם בלי הקצבת מטבע-חוץ לשם ייצור סחורות ליצוא. מקרה זה ייקבע אחוז מטבע-חוץ אשר היצרן ימסר לאוצר מן התמורה לפי הערך המוסף. העודף של התמורה במטבע-חוץ יעמוד לרשות היצרן לרכישת חמרי-גלם להמשכת הייצור לשם יצוא.

הממשלה מאמינה שכל החוגים האחראים למשק הישראלי — בין שהם פועלים, חקלאיים, מנהלי עבודה, בעלי בתי-חרושת, באנקאים, בעלי-מלאכה, קבלנים — מעוניינים לטובת עצמם ולטובת המדינה בהרמת התפוקה,

תעשיית הנכונות שלנו השתמשה עד לפני זמן קצר בחול זכוכית שהובא מחוץ-לארץ ונרכש במטבע-חוץ. בערבות הנגב נתגלה חול-זכוכית מהמין המשובח ביותר, וכבר לפני שנה השתמשו ב-5000 טון חול שכרו באופן פרימיטיבי מחוץ-לארץ ציוד מתאים. התצורות תגיע השנה ל-20 אלף טון, ותכוסה במלואה מחול מקומי.

התחלנו גם בניצול קאולין, ובכארי-שבוע הולך ונבנה בית-חרושת גדול לייצור כלים סאיטאריים אשר ישתמש בקאולין הנמצא בקרבת העיר.

כבר השנה יהיה לנו קימוץ במטבע-חוץ על חיל זכוכית וקאולין בכסום של מיליון דולר.

האוצרות החשובים ביותר שנתגלו עד עכשיו נגב הן מכרות הפוספאט הכוללות הרבה מאות מיליונים טונות. בית-החרושת לדשנים והימיקאלים בחיפה מקבל כבר פוספאט מן הנגב, ויש יסוד להניח כי בשנה הבאה נוכל למכור לחוץ-לארץ כ- $\frac{1}{4}$ מיליון טון פוספאטים, וכמות זו תלך ותגדל משנה לשנה. הדבר תלוי בציוד מודרני שיש לרכוש אותו במטבע-חוץ.

אולם כבר השנה יחסוך לנו הפוספאט שלנו 2 מיליון דולר. לפי מחירי השוק העולמי תכניס לנו כל טונה פוספאט ליצוא 15 דולר בנגל ישראל. הובלת הפוספאטים באניות ישראליות תשמש מקור להכנסה נוספת.

אולינו גם מכרות של גפרית, נחושת, מאנגאן וברזל, — אך טרם הגענו לשלב של ייצור; אזהרות מן המכתרת האלה נזחנות סייכיים מבוססים גם לניצול פנימי וגם ליצוא.

לא אצמדו כאן על תכנית הפיתוח ביתר ענפי המעשי: התעשייה, התחבורה, והבנין. במשך הוויכוח אולי ירחיבו העדיבור בענין זה חברי-הממשלה הממונים על כך. אעמוד רק על שלוש בעיות המרכזיות המתנוות כל הפיתוח המשקי לענפיו וכל חיינו הכלכליים — ואולי לא הכלכליים בלבד — והן: ריסון האינפלציה, הורמת הון, הגברת התפוקה.

איני צריך להסביר עד כמה מחבלת האינפלציה בטיב העבודה, ברמת התפוקה, בזרימת ההון.

אינו מתימרים שיש לנו תרופה ראדיקאלית ומייתר-פעולה לעקור בזמן קצר רוע האינפלציה משרשיה. אבל החלטנו על שורה של אמצעים אשר אם יבוצעו בעקביות ובהתמדה וללא רתיעה, אנו מאמינים שיקו עוקצה הממאיר של האינפלציה וימעיסו תקלותיה החרורות ביותר.

החלטנו קודם-כל לאון התקציב, כולל גם בהטחון, ויהי מה; ולא עוד שאנו רוצים לעשות מאמץ וליצור עודף של הכנסות על הוצאות לצרכי פיתוח. נצמצם כל ההוצאות שאין בהן צורך חיוני, נקצץ לפחות ב-1,000 פקידים בשירותי המדינה מבלי לפגוע בעובדי השירותים: מורים, רופאים, אחיות, שוטרים, פקחים וכו'. נאחזו באמצעים ליעיל גבית מסי-הכנסה ויתר המסים. נאחזו קודם כל באמצעים החיוביים, נשפך דרכי הגביה, נקים בכל מקצוע ועדי הערכה, אבל לא נרתע גם מאמצעים שליליים חמורים נגד מבריחי המס ביחוד בקרב בעלי ההכנסות הגבוהות. אם יהיה הכרח נציע לכנסת חוק שישלול ממבריחי מסי-הכנסה הזכות לעסוק במקצועם או בעסקם שמביא להם הכנסה גבוהה מהוסתרת מגובי המס.

הממשלה תקיים גם בהבטח העודתה, שלא תוסיף להוציא שום שטרי-אוצר ושטרי-מקרקעים נוספים. תקציב הפיתוח יבוסס מעתה אך ורק על עודף ההכנסות בהת-

הממשלה החליטה מפני כך שבעבודות ציבוריות וב-מפעלי המדינה תונהג שיטת הקבלנות בכל מקום שדבר זה אפשרי בו, או תונהג שיטת מכסת עבודה בליוויית פורסים בעבור פרויון מוגבר. הממשלה תתבע שיטה זאת בכל המוסדות הציבוריים, העירוניים ובמוסדות הסוכנות היהודית, ותעודד שיטה זאת בכל מקום עבודה.

שכר העבודה יותאם ליוקר החיים עליידי תוספת שכר העבודה לפי אינדקס יוקר המחיה. העלאה גוספת של השכר תהיה צמודה להגדלת התפוקה.

הממשלה חדאג להקמת ועדות ייצור בין עובדים ומ-עבידים. והיום שמעתי בסיפוק רב שהושג הסכם עקרוני בין הסתדרות העובדים ובין התאחדות בעלי התעשייה על הקמת ועדי ייצור משותפים אלה, והממשלה תכניס לכ-נסת חוק המבוסס על עקרונות ההסכם, כשיסתיים ההס-כם, או תכניס חוק משלה אם ההסכם לא יבוצע.

הממשלה רואה צורך כי במשרדיה יונהג שבוע עבו-דה של 47 שעות וכמו-כן ברשויות המקומיות ובכל מוס-דות הציבור הממשלה קוראת לעובדים ולארגוניהם לסייע לה בדבר זה, והיא מקווה שעורה זאת תורשט למדינה.

כל העבודות הציבוריות והבנין שימסרו לקבלנים, יימסרו גם להבא עליידי הכרזה.

אנו יודעים ומכירים שהבראת המשק, ריסון האינ-פלאציה, ייצוב המטבע וחתימתנו לקראת עצמאות כלכלית, לא ייתכנו אך ורק עליידי צווי הממשלה וחוקי הכנסת.

דרוש לכך הרצון הטוב ורגש האחרייות של יוצרי המשק ועושי, הרצון הטוב המזוג טובת היחיד וטובת הכלל, המכיר שרק עם שלום המדינה, בטחונה ורווחתה יקום גם שלומה בטחונה ורווחתה של היחיד. רק רצון טוב זה ישמש ערובה לעתידנו גם בשטח המדיני וגם בשטח הכל-כלי. אנו מאמינים שרצון זה חי בקרב הרוב הגדול של תושבינו, הוותיקים והחדשים, ואפשר להפעילו.

הקימונו מוצעה כלכלית מכל החוגים הכלכליים לדרון על כל הבעיות המשקיות של המדינה, לברר דרכי ייעול המינהל המשקים והאמצעים להגברת התפוקה ולהרחבת הייצור, ולבחון קובלנות וטענות של קיפוח ואפליה. מוע-צה זו לא תקפח ולא תפתח סמכותה הריבונית של הכ-נסת, כי היא תשמש רק כסמכות מייצגת. אולם אנו מא-מינים שבדיון משותף של באי-כוח חוגים וארגונים שו-נים מהמשק הפרטי והשיתופי, תימצא לשון משותפת לביצור המשק הישראלי והרחבתו, ולהציעד במאמצים משותפים מדינת-ישראל לקראת עצמאות כלכלית, כאשר נעשה הדבר עליידי בנינו במלחמת השחרור, בני כל החו-רים והשכבות, להבטיח עצמאותה וריבונותה המדינית של ישראל.

היו"ר י. סרלין :

נשיאות הכנסת קבעה את התחלת הוויכוח על הר-דעת הממשלה, לשבוע הבא, וועדת-הכנסת קבעה לוויכוח הזה 10 שעות.

נתחיל, איפוא, את הוויכוח ביום ב'. אני נועל את הישיבה.

בהשבת טיב התוצרת, ביעול הנהלת המשק ובהגדלת כושר ההתחרות של התוצרת הישראלית בשוק הבינל-אומי. מבלי שנעלה פרויון העבודה, לא עליידי שיטת הזעה, אלא בהתקנת נאמים יעילים לעבודה, בשיכלול הציור, בהוזלת האדמיניסטרציה ויעולה — לא נקיים משקנו ובטחוננו.

בהתאם לכך החליטה הממשלה שמכאן ואילך לא ייק-בע עוד חישוב מחירי התוצרת והרווח מכאנית עליידי תוספת אחוזים להוצאות הייצור. שיטה זו מביאה גם להנ-מכת רמת התפוקה וגם במקרים רבים לרווחים מופרזים ובלתי-מוצדקים ומחבלת בכושר ההתחרות של תוצרתנו. המחיר והרווח ייקבעו עליידי יעילות המשק ושיכלול ויי-צור שיש בו כדי להקטין הוצאות הייצור, להגביר הופר-קה ולהשביח טיב התוצרת. הגדלת הרווח תהיה צמודה מכאן ואילך להגדלת היעילות של המפעל.

חמרי הגלם לא יחולקו באופן מכאני לפי זכויות בעבר. בחלוקת חמרי-גלם נעדיף מפעלים המגדילים היצוא והמייצרים בחסכון ובשמירה על טיב התוצרת.

אנו רואים בזכות לעבודה הזכות הראשונית לאדם, והממשלה דאגה ותוסיף לדאוג לתעסוקה מלאה ; אולם הזכות לעבודה מחייבת. אנו מכירים גם בזכות היוזם וב-על ההון העוור לפיתוח הארץ ולקליטת העולים לרווח הוגן, וגם זאת מחייבת.

בקווי היסוד הכרונו כי הממשלה תעודד במיוחד כל יזמה כלכלית בריאה בכל גילוייה וצורותיה, תעשה כל המאמצים למשיכת הון פרטי וציבורי — לשם הרחבת היי-צור בתרשות, במלאכה, בחקלאות, בתחבורה ובבנין ; הציע הקלות למשקיע הון-חרוץ במפעלי פיתוח חיוניים. הממשלה תשקוד על פיתוח משקי עבודה בכפר ובעיר ועל הרחבת בהתישבות והקואופרציה העובדת לכל צור-תיה. לא תהיה כל הפליה ביחס לגורמים כלכליים שונים, פרטיים או שתופיים, הפועלים במסגרת התוק.

אני מציין בסיפוק החלטת הוועד הפועל של הסתד-רות העובדים מיום 6 בינואר 1952, "להנהיג בכל ענף עבודה שהדבר אפשרי בו, שיטות שכר מושתתות על נורמות ופרמיות, ובסוגי עבודה מסוימים — עבודה בקבלנות בהבטחת שכר מינימום יומי. ההוספות לשכר תהיינה בדרך כלל שלובות בתפוקה וביעילות בעקבות החלטות הוועידה השביעית של ההסתדרות (מאי 1949)".

כמו כן אני מציין ברצון ובהוקרה החלטת הוועד הפועל מאותו תאריך האומרת : "נוכח המחסור בכוח אדם יש להימנע בתקופה זו מקיצור שעות העבודה".

האחריות לגורל העבודה והעובדים ולגורל המשק וה-מדינה הטבועה בהחלטות אלו נותנת כבוד למוסד עליון זה של הסתדרות העובדים הגדולה ביותר בארץ.

גם מנהלים אחראיים של התעשייה הביעו לא פעם דאגתם להעלאת טיב תוצרתם וכושר התחרותם בשוק הבינלאומי.